

Universitätsbibliothek Wuppertal

Annæi Senecæ Tvm Rhetoris Tvm Philosophi Opera Omnia

Quid in eo contineatur sequens pagina indicabit

Seneca, Lucius Annaeus <Rhetor>

M.DC.XLVI., 1646

Liber primus

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1509](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1509)

- III. Mater nothi, lecta pro parte.
 IV. Potio ex parte mortifera.
 V. Iphicrates reus.
 VI. Adultera venesica.
 VII. Demens qui filio cessit uxorem.
 VIII. Versus virginis Vestalis.

LIB. VIII.

- I. Orba post laqueum sacrilega.
 II. Phidias amissis manibus.
 III. Infamis in iurum.
 IV. Homicida sui.
 V. Fortis nolens ad patrem fortem redire.
 VI. Pater naufragus diuitis socer.

EPITOME SEV
 EXCERPTA EX LIBRIS
 CONTROVERSIARVM M. ANNÆI
 SENECE, QUÆ HACTENVS L. ANNÆO
 Senecæ Declamationum titulo
 adscripta sunt.

EX LIB. I. CONTROVERSIARVM.

DECLAMATIO I.

Patrius abdicans.

DEX LIBERI PARENTES ALANT, AVT VINCIANTVR. Thema. Duo fratres inter se dissidebant: alteri filius erat. Patrius in egestatem incidit. Patre vetante adolescens illum aluit, ob hoc abdicatus tacuit. Adoptatus à patruo est. Patrius accepta hereditate, locuples factus est. Egere cepit pater, vetante patruo aluit illum adolescens. Abdicatur. C. D.

Contt. i. lib. i.

DECLAMATIO. Eo iam perductus erat, vt omnem spem vltimorum alimentorum in ea sola domo poneret, in qua habebat abdicatum & inimicum. Ipse, inquit, me ali vetuit.

I mira-

Imitationem alienæ culpæ innocentiam vocas. Omnis instabilis & incerta felicitas est. Quis crederet iacentem super crepidinem Marium, aut fuisse consulem, aut futurum? Quid non timendum felicibus putas? Quid desperandum infelicibus? Ne circa plura instabilis fortunæ exempla te mittam, vide quis alimenta rogetur, & quis roget. Non sum hospes grauis. Vnum senem aduoco. Hoc tibi vitio placui pater. Perierat totus orbis, nisi iram finiret misericordia. Iactatus inter duos patres, vtriusque filius, semper tamen felicioris abdicatus. Illud tamen pater deos testor, diuitem te relinquo. Circumbo tecum pater aliena limina. Ostendam omnibus, & me qui alimenta dedi, & te qui negasti: Abdicari non possum ob id quod feci, lege cogente. Quid si flere me vetes, cum vidi hominem calamitosum? Non sunt affectus nostri in nostra potestate. Quædam iura non scripta, sed scriptis omnibus certiora sunt.

PARS ALTERA. Crescere ex mea proposuit inuidia homo, qui se melius iactare potest, quam defendere. Iustus meus metus, ne heredem ingratum scribam, inimicum relinquam. Etiam si tu non odisti eum, qui fecit mihi iniuriam: ego odi illum, qui fecit tibi. Desinit esse filius: qui non tantum à patre abdicatus, sed ab alio adoptatus est. Audite quam valde eguerim. Fratrem rogavi. Quis es tu, qui de facto patrum feras sententiam? Ad te arbitrium odii nostra non mittimus. Iudices deos habemus.

EXTRA. ALPIVS FLAVVS prætextatus apud Cestium controuersias declamabat. Semper autem commendabat eloquentiam eius aliqua res extra eloquentiam. In puero eloquentiæ lenocinium erat ingenii ætas.

DECLAMATIO II.

Sacerdos prostituta.

LEX SACERDOS CASTA E CASTIS, PVRA E PVRISSIT. Thema. *Quadam virgo à piratis capta venit. Empta à lenone, & prostituta est. Venientes ad se exorabat stipem. Militem qui ad se venerat, cum exorare non posset, tumultancem & vim inferre volentem occidit. Accusata absoluta, & remissa ad suos est. Petit sacerdotium. Contradicitur.*

Contr. 2. lib. 1.

DECLAMATIO. Sacerdos vestra adhuc in lupanari

viueret, nisi hominem occidisset. Quo mihi sacerdotem, cuius precaria castitas est? id enim deerat, vt eas templa recipiant, quas aut carcer, aut lupanar eiecit. Indignam te sacerdotio dicerem, si transisses per lupanar. Fortuna, inquit, pati coegit, & misereri debent omnes mei. At nos non facimus miserandas sacerdotes. Nec est apud nos maximus honor vltimorum malorum solatium. Ita domi custodita est, vt rapti possent: ita curæ fuit suis, vt rapta non redimeretur: ita rapta pepercere piratæ, vt lenoni venderent: sic emit leno, vt prostitueret: sic venientes deprecata est, vt ferro opus esset. Mouet me respectus omnium virginum, si in ciuitate nulla inueniri poterit, nec meretrice castior, nec homicida purior. Nulla est satis pudica, de qua quæritur, Omnes, inquit, exorauit. Si quis dubitat an meretrix esset, audiat quàm blanda sit. Putemus tres sacerdotium pepercere, vnã quæ capta sit: alteram quæ prostituerit: tertiam quæ hominem occiderit. Omnibus nego.

PARS ALTERA. Voluerunt Dijs esse miraculo in captiua libertatem, in prostituta pudicitiam, in homicida innocentiam. Narrent sanè omnes tanquam ad prostitutam venisse, dum tanquam à sacerdote discesserint: quàm pudica sit, miles ostendit: quàm innocens, iudex: quàm felix, reditus. Inter tot pericula dij non seruassent, nisi sibi seruaturi fuissent. Totum populus ad seruandam pudicitiam contulit, quicquid ad violandam attulerat. Dicat diis pudicitiam, quibus debet.

EXTRA. Longe recedendum est ab omni obscenitate & verborum & sensuum. Quædam satius est, causæ detrimento tacere, quàm verecundiæ dicere.

DECLAMATIO III.

Incesta de saxo.

LEX INCESTA DE SAXO DEICIATUR. Thema. *Incesti damnata antequam deiceretur, Vestam inuocauit. deiecta vixit. Repetitur ad penam. Contradicitur.*

Contr. 5. lib. 1.

DECLAMATIO. Id enim deerat, vt modestior in saxo esset quàm in sacrario fuerat. Dubitari non potest, quin vsq; deicienda sit, donec efficiatur propter quod deiecta est. Patrocinium suum putat pereundi infelicitatem. Quid tibi

tibi importuna mulier imprecer? vifi vt ne bis quidem deiecta pereas. Exponam cum quo stuprum, vel quando commiserit. Quia probaui ista, damnastis. Non putas legem cauisse vt perires, quæ cauit quemadmodum perires? Male de diis existimas, si sacerdoti suæ tam sero succurrant. Ita dii maluerunt absoluere damnatam, quam sacerdotem.

PARS ALTERA. Damnata deiecta est, absoluta descendit. Putares puellam non deiici, sed demitti. Lex sacerdotem non ad saxum vsque differret, nisi sententiam deorum expectaret. Erat altitudo montis etiam securè despicientibus horrenda.

DECLAMATIO IV.

Fortis sine manibus.

LEX ADULTERVM CVM ADULTERA QVI DEPREHENDERIT, DV M VTRVMQVE CORPVS INTERFI- CIAT, SINE FRAUDE SIT. LICEAT ADULTERIVM IN MATRE ET FILIA VINDICARE. Thema. *Vir fortis in bello manus perdidit: deprehendit adulterum cum uxore, de qua filium adolescentem habebat. imperauit filio, vt occideret. Non occidit. Adulter effugit. Abdicat filium. C. D.*

Contr. 4. lib. 1.

DECLAMATIO. Solus ego ex omnibus maritis nec dimisi adulteros, nec occidi. Quis non putet aut me sine filio fuisse, aut filium sine manibus? Conceptus est iste, ex quo? sciemus, cum adulteros deprehendero. Tunc primum sensi me manus perdidisse. In bello meas, domi etiam filij manus perdidit. Tam frustra ad filium quam ad gladium cucurri. In bella non venit, & ante patriæ quàm patri negauit manus. Vsque eo pugnavit pro vobis vt pro se non posset. Adolescens quos dimisisti sequere. Non potui, inquit, matrem occidere. Quo sis exculatior, adice, & patrem.

PARS ALTERA. Alterum putauit partitidum, matrem coram patre occidere. Non semper scelera nostri sunt iuris. Atroces quoque animos misericors natura debilitat. In tam inopinati flagitij spectaculo, toto corpore stupui. Pater, tibi manus defuerunt, mihi omnia, priusquam

in me reuenteret, exierunt. Maius erat scelus quod impetrabas, quàm quod depredenderas si quid exegeris maius viribus meis dicam. Ignosce, non possum. Ignoscit filio pater, nauigationem recusanti si non ferat mare: ignoscit non sequenti castra, si non potest, quamuis ipse pater militaris sit. Ipsam legem recita. **LICEAT ET MARITO, LICEAT ET FILIO.** Quare tam multos nominat, nisi quia aliquos putat esse, qui non possunt? Exierunt adulteri inter patrem debilem & filium stupentem.

DECLAMATIO V.

Raptor duarum.

LEX RAPTA, RAPTORIS AVT MORTEM, AVT IN-
DOTATAS NVPTIAS OPTET. *Vna nocte quidem rap-
puit duas. Altera mortem optat, altera nuptias.*

Contr. 5. lib. 1.

DECLAMATIO. Stupro accusatur, stupro defenditur, Cum altera rapta litigat, alteram aduocat. Vindicate patres. Fortior publicæ disciplinæ seueritas surgat, iam binæ rapiuntur. Coit populus, velut publico metu territus, vix credens duos fuisse raptoreꝝ. Alteram iniuriæ rapuit, alteram patrocinio. Perieras iam raptor, ni bis petiꝛe meruisses. Si te ante rapuisset, & nuptias optasses, deinde hanc vitiaſſet antequam nuberes, negares illum, iubente rapta, debere mori? Nihil amplius raptori præſtare poteꝝ, quàm ne lege tua pereat. Contra alienam legem nullum ius habes. Tu raptori præſtas, vt illum ipſa non occidas. Non poteꝝ præſtare, ne quis occidat.

PARS ALTERA. Inter pares ſententias mitior vincat, Refer Virginiam, dic Lucretiam. Plures tamen Sabinæ ſunt. Contumelioſum mihi erit, te dignam videri, in cuius honorem homo occidatur: me dignam non videri, in cuius honorem ſeruetur.

DECLAMATIO VI.

Archipiratæ filia.

CAPTVS à piratis ſcripſi de redemptione. non redimeba-
tur. Archipiratæ filia eum iurare coegit, vt duceret uxorem, ſi dimiſſus eſſet. iurauit. Relicto patre ſecuta eſt ad
leſcen-

*rescentem duxit illam. Orba incidit. Pater imperat, ut archi-
pirata filiam dimittat, & orbam ducat. nolentem abdicat.*

Contr. 6. lib. 1.

DECLAMATIO. Bonæ spei vxor, bonæ spei nurus, quæ
vel amare potest captiuum, vel odisse patrem. In carcere,
inquit, ac tenebris iacebam. Narras, obsecro, soceri benefi-
cia, puella non misericordia mota est, sed libidine.

PARS ALTERA. Eo me loco non deseruit, in quem &
pater venire timuit. Vidisses membra vinculis pressa,
macie retractos introrsus oculos, attritas cathenis & inptiles
manus: talem quis amare, nisi misericors, potest? In tot
Consulatibus Marius nihil habet clarius quàm se aucto-
rem. Pompeium, si hæreditariæ extulissent imagines, ne-
mo Magnum dixisset. Seruium regem tulit Roma. Quid
tibi videntur illi rapti ab aratro, qui paupertate sua beatam
fecere rempublicam? Non possumus vna felices esse: quod
solemus, vna infelices erimus.

DECLAMATIO VII.

A piratis tyrannicida dimissus.

LEX. LIBERI PARENTES ALANT, AVT VINCIAN-
TVR. *Quidam alterum fratrem tyrannum, alterum in
adulterio deprehensum, deprecante patre, interfecit. A piratis
captus scripsit patri de redemptione. Pater piratis epistolam
misi, si præcidissent ei manus, duplam pecuniam se daturum.
Pirata illum dimiserunt. Pater in egestatem incidit, petit ali-
menta. Nequantem vult in vincula ducere. C. D.*

Contr. 7. lib. 1.

DECLAMATIO. *Si præcideritis. Si irasceris, potius scribe:
Si occideritis. Tyrannicida exitum tyranni rogo. non timco,
ne quas manus piratæ soluerunt, iudices alligent. Pro a-
dultero filio rogas. Querit nunc quomodo tyranni fiant.
Duplam dabo. Apparet, pro vnico filio rogat. Duplam dabo:
alteram pro filio, alteram pro tyrannicida. Si manus præci-
deritis. Hoc nec adultero fecimus, nec tyranno. Etiamnum
manus meas petis? Nega tuam esse epistolam, & habes ar-
gumentum. dic: ego rogare etiam pro adultero soleo. Remi-
serunt me Reip. cum manibus, patri cum epistolis. Hoc no-
stro seculo ad fabulas deerat, vt narraretur aliquis solutus*

a piratis, alligatus à patre. Eius crudelitatis emptor, cuius nec pirata venditor. *Duplam dabo.* Quid necesse est? potui vilius solui. *Vi praevidatis manus.* Obstupere praedones, & Indica, inquit, patri, non omnia piratas vendere. Qualem optem patrem, nescio. Diues debilitat, egens alligat. Neutrum manibus meis expedit. Vbi est patrimonium tuum; quo tyrannos instruis, quos adulteros facis?

PARS ALTERA. Susceptoria prodigia, inter me, & se furentia. Vnum, qui posset patriam opprimere: alium, qui fratrem violare: alium, qui patrem. Lex hæc scripta est pro malis patribus. Nam boni etiam sine lege aluntur. Sciebam piratas non facturos, nisi pecuniam accepissent: & si sperassent, utique præcidissent. Non ira illa patris, sed calliditas fuit. Vnde redimerem, non habebam. Rogare in tam avara ciuitate neminem poteram, in qua nec filij quidem patres alunt. vsus consilio sum, sciens piratas non crudeles, sed auaros. feci ut desperarent, quò posses redimi. An prudenter cogitauerim, nescio. interim feliciter cogitavi. Exclusa mens est, ex quo vidi vnum in arce filium, alterum in adulterio, tertium in, parricidio. Relictus solus ex his senex.

EXTRA. Hic color approbandus est impetu. Magna enim vi opus est, ut aliquis accusando se mirabilem faciat. SPARSVM memini hominem inter scholasticos insanum, inter sanos scholasticum.

DECLAMATIO VIII. Ter fortis.

LEX. QUI TER FORTITER FECERIT MILITIA VACET. *Ter pater fortem in acie, quarto volentem exire retinet, nolentem abdicat.*

Contr. 8. lib. 1.

DECLAMATIO. Quod patriæ superest, patri vindico. O me, filio pugnante, lassum. Iam pro te nescio quid etiam lex timet. Miraris, si quod legi satis est, patri nimis est. Causa mihi abdicandi est, ne sine filio viam. Abdicatio mea in potestate abdicati est. Optimus virtutis finis est, antequam deficijs desinere. Lex quoque ter viro forti aut diffidit, aut consulit.

PARS ALTERA. Certè abdicatis pugnare licet. Pudet me, ter victi militanti. Senator post sexagesimum & quintum annum in curiam venire non cogitur, nec vetatur. Quicquid honoris nomine datur, in vtramque partem li-

cet. Alioquin desinit præmium esse, cui necessitas iniungitur. Otium imperas animo non otioso. Tumultus exortus est. In me omnium civium diriguntur oculi: & adhuc, verum dicendum est, nihil mihi patria debet. Nunquam pugnavi, nisi coactus. Adhuc militia mea legis munus est. Athenienses abdicato vicerunt duce. Quantum interest! Ille abdicacionem virtute deleuit, ego merui.

EX LIBRO SECVNDO CONTROVERSIARVM.

DECLAMATIO I.

Adoptandus post tres abdicatos.

DIVES tres filios abdicavit, petiit à paupere unicum in adoptionem. Pauper dare vult: nolentem ire abdicat. Contradicitur.

Contr. i. lib 2.

DECLAMATIO. Nunquam futurum putavi, vt aut pater meus liberos odisset, aut dives concupisceret. Diu dubitavi, ille amicum tentaret, an hic filium. Ita nos pauperes sumus, qui habemus quod diuites rogent? Si immerito abdicavit, odi patrem, tot eiicientem innocentes: si merito, odi domum tot facientem innocentes. Amo æquè paupertatem ac patrem: vtrique assuevi. Non tibi per multos sulca liberos domus est: quanquam nec sic quidem debuisti dare. Tutior aduersus fortunam est, cui aliquid post damnum superest. Abdico, inquit, apparet, vnde venias. Vna inter nos disputatio est: iste me dignum putat beato patre, ego me meo. Diuitem, inquit, esse te volo. O me abdicandum, si talem patrem relinquo, Quid me videri velim, nescio. Innocentem? sed abdicor: nocentem? sed adoptor. Non vt in ceteris abdicacionibus, in mea potestate est non abdicari. Perditurus sum patrem, si abdicor: perditurus sum, si non abdicor. Quid interest, vtrum euicijar, an transferat? Et si parendum in omnibus patri, in